

TRACTATUS PRIMUS.

32 **Objicione secundam:** Si nulla Christo data esset gratia habitualis, adhuc esset caput omnium hominum, verè enim influeret etiam meritorie in omnes; siquidem ad merendum Christo non opus est gratia habitualis; cùm mediante auxilio transiente actus supernaturales & meritorios elicere posuerit, ut supra ostendimus: Ergo etiam nunc est caput hominum per gratiam unionis, non verò per gratiam habitualis.

18. Objicione secundam: Si nulla Christo data esset gratia habitualis, adhuc esset caput omnium hominum, verè enim influeret etiam meritorie in omnes; siquidem ad merendum Christo non opus est gratia habitualis; cùm mediante auxilio transiente actus supernaturales & meritorios elicere posuerit, ut supra ostendimus: Ergo etiam nunc est caput hominum per gratiam unionis, non verò per gratiam habitualis.

Respondeo fore tunc caput, non eodem modo, nec per eandem formam, ac de facto est; tunc enim non influeret, nec operaretur per aliquem habitum supernaturalem, sed per auxilia actualia, aut per aliqua alia dona, nequaquam verò influeret ratione personalitate divina, atque ita non esset caput ratione illius, sed ratione aliquius domi superadditi.

CAPUT XII.

De scientia Beatae animæ Christi:

1. Scientiam gratiae adjunxit Evangelista, ve-
lut alteram Christi dotem, dum ait, *vidimus eum plenum gratiae & veritatis*: Sicut autem triplex datur in Christo gratia, substantialis, habitualis, & capitalis, de quibus egimus capitibus præcedentibus, ita triplex in eo reperitur scientia, beata, infusa, & acquista, de quibus nunc differendum est; & primò de scientia beata, utpote aliis excellentiori, deinde de infusa, & acquista.

Certum est autem & indubitatum apud Theologos, à primo conceptionis exordio, intellectum humānum Christi, fuisse scientiam beatam illustratum, conveniens enim fuit, ut natura ad supremum esse assumpta, suprema operatio, qualis est visio beatifica, concederetur, cīque daretur gratia, non qualcumque, sed consummata per gloriam. Unde Psalmus 22. Christus alloquens Patrem ait: *In te proje-
ctus sum ex utero, de ventre matris mea Deus meus es tu*. Quae verba glossans Eusebius Cæsariensis lib. 10. demonst. Evangelicæ, Christum sic loquentem inducit: *De ventre matris mea Deus meus ex tu, cūm enim adhuc intra cellam gestantis me in utero late-
rem, te tamen Deum meum videbam*.

Non minus certum est in Theologia, hac scientia, animam Christi non comprehendere divinam essentiam, tum quia divina essentia est omni intellectui creato incomprehensibilis, ut in tractatu de visione beatifica ostendimus: tum etiam, quia in Concilio Basileensi sess. 22. damnatur hæc proposi-
tio Augustini de Roma: *Animam Christi vident Deum tam clare & inten-
se, quam clare & inten-
se Deus vider seipsum*. Unde scilicet Albertus Magnus in 3. dist. 14. art. 1. *Solus Deus comprehendit se, si enim dicieremus eum concludi comprehensione capacitatibus anima Christi, videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam Deitatis Christi*.

2. Nec obstat quod ait Isidorus cap. 2. in Exodus: *Sola sibi integr'e nota est Trinitas, & humani-
tati suscepta*. Ut enim interpretatur D. Thomas hic qu. 10. art. 1. ad 1. Isidorus hoc dixit, propter excellētissimam cognitionem convenientem animam Christi Domini, quæ nulli alteri creature est communis; integraque appellatur, non quod comprehensiva sit, nec maxima inter possibiles de poten-

les de lege statuta. Quemadmodum anima Christi Joan. 1. dicitur plena gratia habituali, non quod non sit possibilis major & intensior gratia, de potentia Dei absoluta, sed quia de lege ordinaria major & intensior dari nequit. Eodem modo explicanda sunt verba Fulgentii resp. ad quast. 3. Fernandi Diaconi, dicentis, *anima Christi plenam totius Divinitatis inesse notitiam*, id enim non debet intelligi de cognitione comprehensiva, sed de perfectissima, quæ de lege ordinaria haberi potest. His præmissis, ut declaretur ad quæ objecta scientia beatae animæ Christi se extendat.

3. Dico primò: Anima Christi per scientiam beatam non cognoscit in essentia divina omnes creature possibiles. Cognitio enim omnium possibilium in divina essentia cognita est divinae essentiae comprehensio, ut in tractatu de visione beata ostendimus: Sed divina essentia non comprehenditur ab intellectu animæ Christi, ut jam vidimus, imò implicat eam ab ullo intellectu creato comprehendendi: Ergo anima Christi per scientiam beatam non cognoscit in essentia divina omnes creature possibiles.

4. Confirmatur: Tantò magis seu intensius lumen gloriae requiritur, quantò plures creature possibiles in divina essentia cognoscuntur: Ergo ad exhaustiōnem & penetrandam infinitam rerum possibilium, quæ in Dei essentia & potentia latent, collectionem, lumen gloriae infinitè intensum requiritur: Sed lumen gloriae animæ Christi, non est infinitè intensum, cùm commensuretur ejus gratia habituali, quæ, ut supra vidimus, est finita intensivæ: Ergo non cognoscit in essentia divina totam rerum possibilium collectionem.

5. Dico secundò: Scientia Christi beatam, ad omnia præsentia, præterita, & futura se extendit.

Probatur primò ex S. Thoma h̄c art. 2. ad 2. ubi ait quod *anima Christi scit omnia quæ Deus in seipso cognoscit per scientiam visionis*: Sed Deus per scientiam visionis cognoscit omnia quæ sunt, fuerunt, vel erunt, ut præsentia in sua æternitate, ut in tractatu de scientia Dei declaravimus: Ergo anima Christi per scientiam beatam cognoscit omnia præsentia, præterita, & futura.

6. Ratio etiam, quam idem S. Doctor in corpore ejusdem articuli insinuat, id suadet: Etenim omnes beati cognoscunt in divina essentia per visionem beatificam omnia ad eorum statum pertinientia ut ostendimus in tractatu de visione Dei: Sed ad Christi, etiam ut hominis, statum, pertinent res omnes præsentes, præteritæ, & futura: Ergo Christus per scientiam beatam cognoscit in essentia divina omnia præsentia, præterita, & futura. Minor probatur: Ad statum Christi pertinent quacumque subjiciuntur ejus dominio, vel judicariæ potestati: Sed dominium, & judicariæ potestas Christi, se extendunt ad omnes creature rationales, subindeque ad omnes illarum volitiones & cognitiones præsentes, præteritas, & futuras: Ergo ad illas Scientia beata animæ Christi se extendit.

7. Dices, Volitiones & cognitiones hominum & Angelorum, futura post diem judicii, non subduntur judicio Christi: Ergo non pertinent ad statum ejus. Respondeo has volitiones, & cognitiones subjici saltē dominio Christi. Præterea subduntur ejus judicio, quatenus spectant, vel ad præmium accidentale beatorum, vel ad damnatorum pœnam.

8. Objicione primò contra primam conclusionem:

Si anima Christi

DE INCARNATIONE.

33

gnitio non habetur, nisi ex vi penetrationis causa; ideoque ut omnes effectus eminenter in causa contenti cognoscantur, adæquata illius penetra-
tio, subindeque cognitio comprehensiva, requiritur.

11. Objicione secundam contra secundam conclusionem: Si scientia beatae animæ Christi omnia præsentia, futura, & præterita cognoscet, quæ Deus cognoscit scientiam visionis, erit æquè perfe-
cta ac ipsa scientia visionis quæ est in Deo, cùm perfectio scientia, ex numero objectorum ad quæ se extendet, attendatur: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

Respondeo distinguendo Majorem: erit æquè perfecta, materialiter & extensivè, ac scientia visionis Dei, concedo Majorem: formaliter & intensivè, nego Majorem. Solutio est D. Thomas h̄c art. 3. ubi sic discurrit: *Quantitas scientia non solū attendit secundum numerum scibilium, sed etiam secundum claritatem cognitionis. Quantus igitur scientia anima Christi quam habet in verbo, parifetur scientia visionis quam Deus habet in seipso, quantum ad numerum scibilium, scientia tamen Dei excedit in infinitum, quantum ad claritatem cognitionis, scientiam anima Christi, quia lumen increatum divini intellectus, in infinitum excedit lumen creatum quodcumque receptum in anima Christi.*

12. Objicione tertiam: Si scientia Christi beata ad omnia præsentia, præterita, & futura se extenderet, attingeret multitudinem infinitam: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evidens, futuræ enim cogitationes hominum & Angelorum per totam æternitatem, sunt infinitæ. Minor verò sic ostenditur: Cognitio quæ simul cognoscuntur infinita objecta, debet esse similiter infinita, nam si cognitio quæ simul cognoscuntur duo objecta, sit perfectior illâ quæ unū solum objectum attingit, & sic deinceps illa quæ se extenderet ad infinita objecta, erit perfectionis infinitæ: Sed scientia beatae animæ Christi, infinita dici non potest, quandoquidem cognitio animæ Christi, eo ipso quod creata est, debet esse finita: Ergo non potest ad infinita objecta se extenderet.

Conformatur: Ut cognoscantur omnia possibiliæ, quæ latent in divina essentia & omnipotencia, requiritur cognitio infinita & comprehensiva: Ergo similiter ut cognoscantur omnia quæ latent in scientia Dei libera, & in decreto, infinito lumine & cognitione comprehensiva opus est.

13. Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem, & ad ejus probationem dico, tunc solum lumen & cognitione debere esse infinita, quâdo infinita objecta quæ attingunt, sese specie, vel ordine excedunt; quia sicut unum individuum non addit perfectionem essentiæ supra aliud, ita nec cognitio plurium individuorum, specie perfectiorum cognitionem non exigit, sed vel duntaxat majorē confortationem, vel superioris ordinis cognitionem. Maximè verò quando illa cognoscuntur in alio prius cognito, & per unam & eandem speciem, ut contingit in scientia beatae Christi, quæ infinitas cogitationes hominum & Angelorum cognoscit in Verbo, per unicam speciem, scilicet per essentiam divinam, quæ est omnium similitudo perfecta.

Ad confirmationem, concessa Antecedente, nego Consequentiam & paritatem: tunc enim solum requiritur cognitio infinita & comprehensiva, quando infinita cognoscuntur ex vi penetrationis essentiae, & omnipotencie, sicut possibilia quæ latentes in divina essentia cognoscuntur: scientia

latent in scientia Dei libera, & in decreto, ex vi penetrationis divinae essentiae, sed ex libera Dei revelatione & manifestatione, detegente praeterita & futura, quorum essentia est speculum liberum, non necessarium; cuius signum evidens est, quod aliquando minus beatus, plura futura vel existentia cognoscit, quam magis beatus.

CAPUT XIII.

De scientia infusa anima Christi.

1. Præter scientiam beatam dari in Christo scientiam infusam, id est cognoscentem res, per species à Deo infusas, & ab operatione intellectus agentis minimè pendentes, omnino certum est. Primo, quia id non leviter insinuat Apostolus, dum ait ad Coloss. 2. omnes scientiae thesauros in Christo fuisse absconditos, non essent enim in eo omnes thesauri scientiae, si ei deesset monile scientie infusa, quod in Angelis & aliis beatis reperitur. Secundo, quia ut discurret S. Thomas hic qu. 9. art. 3. Decuit ut Verbum humanitatem assumens, eam perfectam assumeret: At si illa caruisset scientiam infusam, imperfecta fuisset: ergo eā non caruit. Major patet. Minor probatur. Omne quod est in potentia, imperfectum est, nisi reducatur ad actum: Sed anima Christi erat in potentia ad cognoscendam objecta, non solum per species à phantasmatibus abstractas, sed etiam per species à Deo infusas, sicut Angelis & anima separata à corpore cognoscunt, cùm simili esset viator & compescens: Ergo si caruisset scientiam infusa, imperfecta fuisset. Unde idem S. Doct. qu. 20. de verit. art. 3. ad 1. sic ait: *Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utrumque modum considerandi, unum quo Angelis conformabatur, ut sine discurso consideraret, alium quo per conversionem ad phantasmatum. Et hic art. 3. Sicut in Angelis ponitur duplex cognitionis: una scilicet matutina, per quam cognoscunt res in verbo; & alia vespertina, per quam cognoscunt res in propria natura, per species sibi inditas: ita præter scientiam divinam & increatum, est in Christo secundum eius animam scientiam beatam, quia cognoscit verbum & res in verbo; & scientiam infusa, sive indita per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humanae menti proportionatas.*

2. Potest insuper eadem veritas haec ratione suaderi: Ratione unionis hypostaticæ fuit debita Christo, titulus connaturalitatis, omnis perfectio ei possibilis, non repugnans ejus beatitudini, & fini redemptiois generis humani: At scientia infusa est Christo possibilis, & nullam repugnantiam habet cum ejus beatitudine, vel cum fine redemptionis, ut constat: Ergo Christo denegari non debet.

Addunt aliqui, in Christo deberi admitti aliquam cognitionem, quæ dirigat & regulet ejus actus meritorios, & hanc non posse esse aliam, quam scientiam infusam, cùm fides in eo non fuerit, & scientia beata non detur ad meritum, sed ad premium, imò ipsa sit tota merces. Sed de hoc infra, cùm de merito Christi.

3. Dices primò: Scientia infusa in Christo videtur otiosa & superflua, cùm ille cognoverit objecta supernaturalia, per scientiam beatam, & naturalia, per scientiam acquisitam: Ergo non videatur admittenda, quia gratia non minus abhorret à superfluo, quam natura.

Respondeo, negando Antecedens, licet enim per scientiam beatam satietur potentialitas animæ Christi in ordine ad objecta supernaturalia, quantum ad numerum scitorum, non tamen quantum ad modum sciendi & cognoscendi eadem objecta, cùm illa in verbo & extra verbum possit cognoscere, sicut Angelii, & alii beati.

4. Dices secundò: Scientia infusa, cùm sit supernaturalis, est indebita intellectu Christi creato: Ergo ejus carentia non est privativa, sed purè negativa, respectu humanitatis Christi, subindeque nullam arguit in ea imperfectionem.

Respondeo distingendo Antecedens, illudque concedendo de intellectu Christi nudè sumpto, sic enim non potest forma supernaturalis ei debetri; & negando de intellectu Christi, ut assumptio ad esse Verbi; sic enim omnis forma supernaturalis, subindeque scientia infusa, titulus connaturalitatis ei debita est, & per consequens ejus carentia est privativa, comparata ad intellectum Christi, ut assumptum à Verbo.

Ex his colligitur, duplēcē dari in intellectu Christi scientiam infusam, unam supernaturalem, per quam extra Verbum cognoscit mysteria gratiæ, & objecta supernaturalia, alteram naturalem, quæ res naturales in seipso contemplatur, per species à Deo infusas, nam, ut supra diccamus, omnis potentia receptiva animæ Christi, debuit ad actum reduci, ne imperfecta post assumptionem maneret ejus humanitas: Sed anima Christi non solum erat in potentia obedientialis ad cognoscendam objecta supernaturalia in Verbo, sed etiam extra Verbum, & ad noscendam objecta naturalia, non solum per species à phantasmatibus abstractas, sed etiam per species à Deo infusas, sicut Angelis & anima separata à corpore cognoscunt, cùm simili esset viator & compescens: Ergo si caruisset scientiam infusa, imperfecta fuisset. Unde idem S. Doct. qu. 20. de verit. art. 3. ad 1. sic ait: *Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utrumque modum considerandi, unum quo Angelis conformabatur, ut sine discurso consideraret, alium quo per conversionem ad phantasmatum. Et hic art. 3. Sicut in Angelis ponitur duplex cognitionis: una scilicet matutina, per quam cognoscunt res in verbo; & alia vespertina, per quam cognoscunt res in propria natura, per species sibi inditas: ita præter scientiam divinam & increatum, est in Christo secundum eius animam scientiam beatam, quia cognoscit verbum & res in verbo; & scientiam infusa, sive indita per quam cognoscit res in propria natura per species intelligibiles humanae menti proportionatas.*

5. Dico primò, Scientia infusa Christi cognoscit omnia objecta naturalia, non solum in communione, seu secundum rationes communes & genericas vel specificas, sed etiam distincte & in particulari, & secundum propriam & distinctam cuiusque individui rationem.

Probatur primò: Dignitas Christi exigit, ut scientia ei infusa attingat res perfectioni modo quo potest: Sed modus cognoscendi objecta naturalia, secundum proprias & distinctas cuiusque individui rationes, perfectionis est eo quo cognoscuntur tantum in communione, seu secundum rationes communes, genericas, vel specificas, ut de se patet: Ergo scientia infusa Christi attribui debet.

6. Probatur secundò: Angeli per scientiam infusam cognoscunt omnia objecta naturalia, non solum confusè & in communione, sed etiam distincte & in particulari, Ergo & Christus per scientiam animæ suæ inditam. Antecedens docet exp̄. S. Thomas. I. p. qu. 55. & 56. probatque ex eo quod species scientiae infusa Angelis, cùm non sint accepta ab objectis, sed causatae immediatè à Deo,

ad

ad exemplar divinae essentiae, consideratæ secundum quod habet rationem speciei intelligibilis, repræsentant clarè & distinctè, sicut essentia divina omnes res naturales, secundum proprias & individuales earum rationes. Consequentia verò probatur, tum quia scientia infusa Christi, est inferior angelicæ, si non distincte, sicut illa, cognoscet res naturales, secundum rationes ipsius proprias, sed tantum confusè, & secundum rationes communes, ut volunt Scotus & Nominales. Tum etiam, quia species quibus utitur scientia indita animæ Christi, aequè causantur immediatè à Deo ad exemplar divinae essentiae, ac species infuse mentibus Angelorum: Ergo sicut propter hanc rationem, Angelus cognolit per scientiam infusam omnia objecta naturalia, distincte & in particulari, & secundum propriam cuiusque individui rationem, ita & Christus per scientiam sibi inditam.

7. Quæres, an Christus cognoscat omnia objecta naturalia, non solum per scientiam infusam naturalem, sed etiam per supernaturalem? Respondeo affirmativè contra Vazquem, & alios Recentiores. Ratio est, quia decuit ut non solum potentia naturalis, sed etiam obedientialis animæ Christi ad actum reduceretur, ne maneret imperfecta, ut poteret reliqua in potentia: Sed anima Christi erat in potentia obedientiali ad cognoscendam omnia objecta naturalia, per scientiam supernaturalem infusam: Ergo per illam ea cognovit. Major patet ex supra dictis. Minor probatur ex eo quod licet scientia naturalis non possit ad objecta supernaturalia ascendi, supernaturalis tamen potest ad naturalia descendere, sicut finita entitas terminare potest infinitam cognitionem, creata incrementum, & materialis intellectualem: Ergo cognitionis objectorum naturalium per scientiam infusam supernaturalem, possibilis est animæ Christi.

Addo quod, sicut anima Christi ratione unionis ad Verbum, perfectior fit natura angelica, ita perfectiore debet habere scientiam: Sed si illa non cognoscet objecta naturalia supernaturali cognitione, sed tantum naturali, ea non cognoscet perfectior, sed imperfectior modo, quam Angelis cognitione enim naturalis, possibilis animæ Christi, sive per species infusas, sive per species acquisitas, inferior est Angelorum cognitioni: Ergo anima Christi cognoscit res naturales, supernaturali cognitione.

8. Dices primò: Debet esse proportio inter scientiam & objectum: Sed entia naturalia, cùm sint ordinis inferioris, non habent proportionem cum scientia supernaturali: Ergo sub ejus objecto non possunt contineri.

Respondeo proportionem requisitam inter scientiam & objectum materiale illius, cuiusmodi sunt res naturales, respectu scientiae inditae animæ Christi, non debere in eo consistere, quod sint ejusdem ordinis, sed quod ipsum objectum non pertinet ad ordinem superiori: unde licet scientia inferioris ordinis, non possit ad res superioris ordinis se extendere, quia ejus perfectionem superant; scientia tamen superioris ordinis, non solum ad superiora, sed etiam ad inferiora se extendit, ut constat exemplis supra adductis: unde quamvis scientia infusa supernaturalis animæ Christi, sit ordinis superioris ad objecta naturalia, potest ea attingere, sub universali quadam ratione, etiam communis ad res supernaturales, nempe sub rationeclaræ revelationis extra Verbum; per quod differt à fide, cujus revelatio est obscura, & à visione beatifica, quæ non extra Verbum, sed in Ver-

bo, seu in essentia divina clarè visa, creaturas manifestat.

9. Dices secundò: Si scientia infusa animæ Christi cognoscat objecta naturalia, non solum secundum rationes communes, sed etiam secundum propriam, & distinctam cuiusque individui rationem, quomodo tota individua, quæ ferè infinita sunt, poterit attingere, cùm ad hoc infinita ferè species requirantur, quas intellectus Christi non posset percurrere?

Respondeo, scientiam inditam Christi, illa omnia individua paucis admodum speciebus attingere, quia nimirum speciebus universalibus, ab ideis divinis exemplatis, & objecta excedentibus prædicta est, licet enim tales species non sint tam universales, ac angelicæ, non sunt tamen tam particulares, ac illæ quæ abstrahuntur à phantasmatibus; unde eadem species repræsentant clarè & distincte naturam specificam, & omnia individua ejus, quod convenit speciebus angelicis magis particularibus, ut in tractatu de Angelis declaravimus.

§. II.

Secunda excellentia scientia infusa Christi.

10. Dico secundò, Christus per scientiam infusam supernaturalem, cordium cogitationes & futura contingentia cognoscit.

Probatur: Fuit valde conveniens, ut Christi anima, utpote hypostaticè unita Verbo Divino, esset perfectissimo modo reducta in actum quod omnem potentialitatem quam habet ad cognoscendam objecta: Sed in anima Christi fuit potentia obedientialis ad cognoscendas cordium cogitationes, & futura contingentia, extra Verbum, per species à Deo infusas, in hoc enim nulla apparet repugnantia, imò potius id videtur exigere dignitas Christi, qui cùm sit caput hominum & Angelorum, judex omnium nostrorum actuum, etiam internorum, debet omnia præterita & futura, aperta & occulta cognoscere, ut omnia iudicet, puniat, vel coronet: Ergo per scientiam inditam supernaturalem illa cognoscit.

11. Confirmatur: Beati cognoscunt non solum in verbo per scientiam beatam, sed etiam extra verbum per scientiam infusam, illa omnia quæ hic in via per dona prophetæ & discretionis spirituum cognoscuntur: Sed per illa duo dona, futura contingentia, & cogitationes cordis cognoscuntur à sanctis, & Prophetis: Ergo pariter à Christo qui ab instanti sua conceptionis simul fuit viator & comprehensio, per scientiam infusam cognoscuntur.

12. Objicies primò: Quæ cognoscuntur à Christo & à beatis extra verbum per scientiam infusam, per aliquam speciem creatam à Deo inditam cognoscuntur: Sed futura contingentia non sunt cognoscibilia in seipso, per aliquam speciem creatam: Ergo non cognoscuntur à Christo per scientiam infusam. Major patet, Minor probatur. Quod non habet determinatum esse, non est repræsentabile per propriam speciem, quandoquidem repræsentatio speciei, cùm sit naturalis, non potest esse illius quod est indifferens ad essendum & non essendum: Atque futurum contingentia non habet esse determinatum, sed indifferens ad essendum & non essendum: Ergo non est repræsentabile in seipso, per aliquam speciem creatam.

Confirmatur: Si possiderat species creata futura contingentia in seipso repræsentans, vel illa esset naturalis, vel supernaturalis? Non primum, alias